

דַּרְשֵׁנִי קַרְבְּתְךָ

על פי יעירורו של הרב איתן כהן שליט"א • בית הכנסת פרי מגדים, צפת • השיעור נמסר במוצ"ש פרשת תולדות, תשפ"ה

מה הפרוש של 'גבורות'?

היום נדבר קצת על 'גבורות', על יצחק אבינו שפלו היה 'גבורה'. נלמד מה זה גבורות ואיך אנתנו אמורים להתנהג לפי הגבורות האלו.

ליצחק אבינו יש הבטחה שהוא יזכה לילדים. אלקים הבטיח לאברהם אבינו, לאבא שלו, "כי יצחק יקרא לך זרע". אל תדאג, ליצחק אבינו מאה אחוז יהיו ילדים.

אבל יצחק אבינו אומר: "אני רוצה שהילדים יבואו דרך רבקה". למה? למה שהילדים יבואו דרך רבקה? תראה – לדה בת שלוש, הבאתי אותה לאהל של שרה. אתה יודע? היא כמו שרה אמנו כששרה אמנו הייתה בת מאה עשרים ושבע שנים. ברכה בעסה, יר דלוק, ענו על האהל – איזה דבר גדול! ולדה בת שלוש עשתה מה ששרה אמנו עשתה בגיל מאה עשרים ושבע. איזו עצמה!

אומר יצחק אבינו: "אני רוצה שהילדים שלי יעברו דרך רבקה אמנו". ולכו, ידע יצחק אבינו – נכון שרבקה אמנו, התורה מעידה שהיא עקרה. אתה צודק, זה כדרך הטבע. אבל אם אני אתפלל – תפלה זה מעל הטבע. תפלה זה באמת מעל הטבע. אפשר לשנות את הטבע על ידי כח של התפלה.

ולכן יצחק אבינו מתפלל, וזה הגבורות. מה זה הגבורות? הגבורות בא להגיד לנו משהו: דבר שאתה רוצה אותו, דבר שאתה חושק בו – תלך אתו עד הסוף. אל תעצר באמצע. אתה חסד, תפארת. יש קצת קשיים בדרך. אתה יכול אולי קצת לזוז. גבורה פרושה שאני נוסע עד הסוף. יש בדרך קיר? אני חותך את הקיר.

ויצחק אבינו התפלל, והביא לנו את בחיר האבות. בחיר האבות – יעקב אבינו, בחיר האבות

אין שום תפלה שחוזרת ריקם!

ספר ראש ישיבת 'הפקדתי שומרים': יום אחד הגיע תלמיד לישיבה מהודו, חוזר בתשובה. הגיע, רוצה ללמד. שואל אותי: "כבוד הרב, איזו מסכת אני אלמד?". אמרתי לו: "תתחיל ללמד מסכת מגלה".

התחיל ללמד מסכת מגלה, יום ולילה. לא דקה פה, דקה שם. יום ולילה לומד מסכת מגלה. כל יום אולי מקדיש על המסכת הזאת לפחות חמש עשרה שעות. הולך שואל את הבחורים: "תסביר לי פה עוד שורה, פה עוד שורה".

חדש אחד עבר, הוא עושה סיום מסכת. הוא אומר לי: "הרב, אני עושה בבית סיום מסכת, אני רוצה שיהיה יבוא אצלי הביתה". עכשיו אני יודע שאבא שלו שונא דתיים. מה זה שונא אותם? הוא לא יכול לראות דתיים, לא יכול לראות. הוא אוהב אותם רק על המנגל. הוא לא יכול לראות אותם בשום אופן אחר. זה מה שיש לו.

עכשיו, אני יודעתי – אם אני אבוא אצלו הביתה, זה פשוט שאני אקבל 'בזיונות', שלא ידע. אמרתי לו: "מתי אתה עושה סיום מסכת?". הוא אומר לי: "יום רביעי". אמרתי לו: "אה, יום רביעי יש לנו חתנה, אני לא יכול לבוא". אומר לי: "טוב הרב, אני אודך את סיום המסכת ליום חמישי". אמרתי: "יום חמישי יש לנו בר מצוה". מה אני אגיד לו? אני לא רוצה לבוא. אומר לי: "טוב הרב, יום ראשון". אמרתי לו: "יום ראשון יש לנו ברית יצחק". "טוב, אז יום שני".

יצא כך שראיתי שאני לא יכול להתחמק יותר. אמרתי: "טוב, נגזר עלי בזיונות, מה לעשות". לא הייתה ברירה. "מה הכתובת?". הגעתי אליו הביתה, לקחתני נשימה עמקה. אמרתי: "טוב, אין מה לעשות, אתה צריך לקבל בזיונות היום, אין מה לעשות".

בכנסתי הביתה, אני רואה איזה עוד אחד דתי, קצו אחד מבגד. יושב כבר בבית. הגיע ראשון. אמרתי: "אני אשב לידו – צרת רבים, חצי נחמה. אם האבא יצא, אז כבר יצא על שנינו". באמת שובנו. אחרי כמה זמן האבא הגיע. מטעמי חסכון, אתה יודע, מנכסים קצרים, גופיה בלי כתפיות, אתה יודע, כמה מגיע, וכל... השם ירחם עלי. אני חפיתי לצעקות, אבל ראיתי שעבר בשלום, באתה השם.

טוב, הגיעו הבחורים, הגיעו החברים, והתחלנו את סיום המסכת. הבחור הזה קורא את הסיום, מסביר – מה אני אגיד לך, 'בקי ורגיל בסדר עבודה'. אמרתי: "לא יאמן, איזה יפי הוא הסביר את זה". גמר לסיים, קצת שרנו, נטלנו את הדפים, אכלנו. ודברי תורה.

מי יגיד דברי תורה? אמרו לו, לזה שישב ליד, למבגן הזה: "בכבוד, תגיד דברי תורה". הוא קם, קם המבגן הזה, אומר: "תשמעו, אני היה לי עשרות שנים קשיה גדולה, ורק היום קבלתי תשובה לקשיה. אני רוצה לספר לכם ספור שיהיה".

"וולדתי למשפחה, היינו משפחה לתפארת, ממש משפחה לתפארת. אבל הבן האמצעי, זה היה הבן, הבן הכי מצלח – קראו לו מיכאל. זה היה הפאר של המשפחה. הוא היה כזה צדיק, אבל לא רק צדיק – הוא היה גם פחה, הוא היה כשרוני, משהו ברמות שאי אפשר לתאר. כל תלמוד תורה שההורים הלכו לאספת הורים – רק לרוות נחת. אין מקום שלא שבחו אותו. כל מקום שאבא הלך: 'אתה אבא של מיכאל? וואי, איזו זכות!'. מיכאל, זה היה פאר של המשפחה".

"וכשמכאל התקבל לישיבה קטנה – והישיבה באמת ישיבה קטנה מיוחדת מאד – ומיכאל שם היה העלוי, באמת היה עליו גדול. אבל אני לא יכול לשכח את היום הזה, ככה מספר האדם הזה. אני לא יכול לשכח את היום הזה כשמכאל היה בשעור ב' בישיבה גדולה".

"יום אחד אמא קמה בבקר, היא רוצה מכתב על השלחון. במכתב היה כתוב: 'לכבוד אמא, שלום. אמא, אל תצטערי – אני חתכתי, הלכתי למקום אחר. אני כבר לא דתי, ספק יהודי'. ביום אחד. לא היה הקדמות בכלל".

"ואמא נשברה. איך יכול להיות? אמא נסתה להשיג את מיכאל, אבל מיכאל הזה נעלם מהמפה. עזב, לא יודע אולי גם עזב את הארץ, לא יודע מה היה, ההליך שם, הכל – מיכאל הזה נעלם".

"אמא אומרת: 'אני חייבת להחזיר אותו הביתה, לא יעזר כלום'. כל ערב שבת בהדלקת נרות, ארבעים דקות אמא מתפללת, קוראת תהלים, בוכה שמיכאל יחזור הביתה. עשירים שנה אמא מתפללת, ומיכאל לא חזר".

"אמא נפטרה אחרי עשרים שנה, בדרך לא דרך השגנו את מיכאל, אמרנו לו: 'מיכאל, אמא נפטרה, תבוא להלוויה'. גם ההלוויה של אמא הוא לא הגיע".

"ישבו שבעה, נגמר. בסוף השבעה אבא שואל: 'אמא השאירה איזו צוואה?'. אמרו: 'לא, אמא לא השאירה שום צוואה'. 'שום צוואה לא השאירה אמא? לא יכול להיות. אבל אני יודע מה הצוואה של אמא – הצוואה של אמא להתפלל על מיכאל שיחזור הביתה'".

"ואבא, בתוך אלמן, כל ערב שבת מדליק נרות ומתפלל שמיכאל יחזור הביתה. שש שנים אבא מתפלל ולא עזר. אחרי שש שנים גם אבא נפטר. התקשרנו למיכאל: 'מיכאל, תבוא להלוויה של אבא'. מיכאל לא הגיע, לא הגיע מיכאל".

"ואני, מסתובב בעולם", ככה שואל המבגן הזה, "ואני מסתובב – איפה כל הרבנים שאומרים 'אין תפלה שחוזרת ריקם'? ההורים שלי עשירים ויש שנה מתפללים, והתפלה חוזרת ריקם! איך יכול להיות? ואני מסתובב מסתובב, ואין לי תשובה על זה".

"לפני שבוע הגיע אלי יוסי, הוא אומר לי: 'דוד, אני שבוע הבא עושה סיום מסכת'. תגיד, אתה עושה חזק ממי? אתה לפני שלושה שבועות היית בהודו, איך הגעת לסיום מסכת? אומר: 'אני עושה סיום מסכת'. 'איזו מסכת אתה עושה?'. 'מסכת מגלה'. תגיד, אני יכול לבחור אותך?'. 'בכבוד, תבחן'. ואני בוחן אותו – והוא יודע מסכת מגלה כמו שצריך".

"אני אומר לעצמי: תגיד לי, מאיפה זה הגיע? איך יכול להיות דבר כזה? איך יכול להיות דבר כזה? בן אדם מגיע מהודו, הוא תוך חמש עשרה שנים מסכת מגלה כשהוא יודע אותה טוב, שקוע בלמוד – מאיפה זה הגיע?".

"זה מהתפלה של ההורים, שההורים התפללו אז. נכון, למיכאל זה לא עזר, למיכאל זה לא עזר, אבל לנכד, לנכד זה עזר. הגיע לנכד, ואצל הנכד זה פו עזר. והנה הנכד היום עושה סיום מסכת אחרי חדש כשהוא חזר בתשובה".

ואז המבגן הזה, הוא אומר למיכאל, (שהוא אבא של יוסי): "מיכאל, ההורים התפללו עליה, אבא ואמא עשירים ויש שנה שתחזר הביתה. אין להם בקשה אחרת. אני מבקש ממך, מיכאל, תחזר הביתה!".

ספר האדם הזה – שנתים עברו, ויוסי הזה עמד מתחת לתפה, ולחפה הגיע מיכאל עם כובע וחליפה. אתה מתפלל – אל תתאש.

יצחק אבינו מלמד אותנו מה זו גבורה: גבורה פרושה – אני הולך עד הסוף. לא שאני התפללתי פעם, פעמים, שלוש וזה נגמר. אין 'נגמר' אצלי. אני הולך עד הסוף, מתפלל. חייב להתגשם.

"תשמע, אבל רבקה עקרה, התורה מעידה שהיא עקרה". אתה צודק, אבל לא כשיש גבורות. איפה שהולכים עד הסוף, גם כשיש גבורות – תפלה מתקבלת בכל מצב שיש". ולכן יצחק אבינו זכה להגיע לכל המפדורות הגדולות האלו.

הגבורה האמתית זה להתמודד!

אתם יודעים שכשאומרים 'גבורות', תמיד אנתנו צריכים לשים יין בקדוש למתק את הגבורות. גבורות זה דבר מפחיד, נכון? לפני שתוקעים בשופר – אוהו! צריך שופר, זה מוזיקה את הגבורות. ישר יש לשם יחוד שבורא עולם. יתק את כל הגבורות על ידי תקיעת שופר גבורות זה דבר מפחיד. מי זה נחמד? חסד – אברהם אבינו זה חסד. יעקב אבינו זה תפארת, זה נשמע טוב. אבל גבורות? זה דבר מפחיד.

תגיד לי, שמעתי שאברהם אבינו אהב את יצחק? אתה מוצא כתוב שאברהם אבינו אוהב את יצחק? לא כתוב. (חזן מזה ש'ה' אמר לו 'בנה אשר אהבת' אבל הפסוק לא הזכיר שהוא אוהב אותו כמו שהזכיר אצל יצחק בספר) שמעתי שיעקב אוהב את הבנים שלו? שמעתי שיעקב אבינו אהב כשהם 'לא בסדר'? אני יש לי דגמאות שהם 'לא בסדר' – הוא לא אהב אותם, ורק אותם מהבית. תגיד לי, יצחק אבינו? כלו גבורות. את מי הוא אוהב? את מי הוא אוהב? את עשו! תגיד, איך זה מסתדר לאהב את עשו עם גבורה? מי שהוא גבורות – איך אתה מבין 'גבורות' הפרוש: פסח אותו, קרע אותו, פוצץ אותו, נכון? אין משהו אחר, זה גבורות. מה זה גבורות? זה גבורות! תגיד, אתה יכול לקחת את עשו לאהב אותו?

עכשיו אני רוצה לשאול את מי שיש לו בבית פלות, מי שכבר חתן ילדים, יש לו בבית פלות. בסדר? או שאחד יחשב, על משהו קרוב שהוא מכיר, שיש לו 'פלה' אצלו בבית.

עכשיו אני שואל – אם אחת הפלות שלה, מדליקה לך בבית קטרת. קטרת בבית – למה הקטרת הזאת? זו עבודה זרה טו! אתה יודע, זה גם שורף בעיניים, ואתה יכול גם להיות עור. תגיד, אתה משאיר את הפלות בבית או לא? מה זה 'משאיר את הפלה בבית'? עם פטיש של שניצל, לפחות, מסלק אותה בשיא עדינות. אם יש חלון – פותח את החלון, ובחזר זורק אותם.

תגיד, אני לא מבין, יצחק אבינו – כלו גבורות. והתורה מספרת 'ויהי פי יקו ויתכהין עיניו מראות' – מה כותב רש"י? שהיו הפלות שלו מקטירות קטרת בבית, ושורף לו בעיניים והוא נהיה עור.

תגיד, זה נשמע לך נורמלי? כל בן אדם שנמצא פה – היית משאיר את הפלות שלך בבית?

